

ное. – СПб., 2004.

6. Телия В.Н. Метафоризация и её в создании языковой картины мира // Роль человеческого фактора в языке: язык и картина мира / Б.А.Серебренников, Е.С.Кубрякова, В. И. Поставалова и др. – М., 1988.

7. Бойко Н.І. Українська експресивна лексика в словнику, мові та мовленні: Навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей. – Ніжин, 2002.

8. Сучасна українська літературна мова / За ред. А.П.Грищенка. – К., 2002.

9. Маковей Г. Еротична лірика Д.Павличка (збірка "Золоте ябко") // Слово і час. – 2002. – №11. – С. 50–57.

О.О.Дацько

Сленгова лексика у передвиборних програмах та політичній періодиці 2007 року

Під час політичної агітації на сторінках періодики помітно активізується мовотворчість, пов'язана з появою та поширенням сленгової лексики в публіцистичному стилі. Сленгізми заповнили лексичний склад мови, активно поширилися на політичну сферу через застосування їх політиками. Сленгізми стали невід'ємною частиною мовлення політиків та мовним засобом комунікації журналістів. Засоби масової інформації прискорили обіг сленгових виразів. Сленгові елементи вільно включаються в сучасні газетні тексти, стають звичними засобами публічного спілкування.

Сленгізми на сторінках передвиборних програм та політичної періодики об'єднує одна загальна тема – політика. Звідси поява різновиду – "політичний" сленг – це новоутворені лексеми, які стосуються політичної сфери й уживані в політичних виданнях та побутують у мовленні людей політичного фаху.

До політичного сленгу належать прізвиська представників політичного істеблішменту та назви верхівки влади: "діджей Майдану" – Президент Віктор Ющенко (Так! Чернігівщина. – №22. – С. 3.), Верховна Рада України – "Верховна зрада" (Київський майдан. – №28(52). – С. 4), або "розмазана влада", тобто невизначена за функціями влада (Сільські вісті. – Спеціальний випуск №107/1 (18090/1). – С. 1.). Назви партій та блоків: "депутати-комуняки" – депутати Комуністичної партії України (Сільські вісті. Спеціальний випуск №101/1(18084/1). – С. 2.), "біло – блакитні" – Партія регіонів (Голос Батьківщини №8(40). – С. 2.), "воїни білого брат-

ства" – депутати Блоку Юлії Тимошенко (Народна довіра. – 4). Крім того, трапляються приказки, що характеризують певну партію чи блок: *"бог шельму мітить – політичним шісткам по праву дістається шостий номер"* – "Блок Юлії Тимошенко" (Свобода. – Спецвипуск №2. – С. 8.). Поширений сленг *"мишура"* – дрібні політичні партії (Народна довіра, 12).

У політичних виданнях трапляються цікаві сполучення слів. Наприклад, *"жирна посада"* – тобто гарна посада, високо оплачувана, яка приносить певні привілеї (Свобода. – Спецвипуск №2. – С. 6.), *"партійний бос"* – із жаргону розмовної мови лексема *"бос"* означає начальник, тому на мові політичного сленгу *"партійний бос"* – лідер Партії чи Блоку (Еженедельник Земля 2000. – №12. – С. 2.), аналогічно представлена лексема *"патрон"* – лідер (Народний наступ. – №5. – С. 4.), *"братки"* – друзі або знайомі політики (Волна: Молодежная газета ЛКСМУ №3 (12). – С. 1.).

Оскільки розглядається інформація про передвиборні перегони, то часто вживається сполучення слів – *"наступити на хвоста"* – наздогнати чи перемогти певну політичну організацію (Свобода. – Спецвипуск №2. – С. 8.).

Для того, щоб охарактеризувати мовлення політиків, використовують словосполучення *"біс поплутав"* (Свобода. – Спецвипуск №2. – С. 1.), що означає говорити дурниці. У значенні "розуміти щось або зрозуміти" вживають лексеми *"врубатися"* (Волна: Молодежная газета ЛКСМУ. – №3 (12). – С. 7.) або *"второпати"* (Київський майдан. – №28 (52). – С. 4.).

Досить часто вживаним є слово *"пахан"*, що означає можновладець, авторитетна посадова особа (Народное наступление. – №4. – С. 2.).

Кожна політична сила має свої *"PR-технології"* – прорекламовані *"липові"* (підроблені, несправжні) гасла та стенди, за допомогою яких поширюються ідеї, проводиться реклама (Народний наступ. – №7. – С. 2.). На політичному сленгу реклама це – *"кабмінівські курилки"* (Народний наступ. – №7. – С. 4.), *"передвиборні кричали"* та *"передвиборні фішки"* (Серп і молот. – №11(244). – С. 1; Свобода. – Спецвипуск №2. – С. 1.).

Охарактеризувати діяльність політичних організацій можна за допомогою слів: *"пропагандна локшина партії"* (Голос Батьківщини. – №8 (40). – С. 2.), *"прихватування"* – приватизація (Партія Зелених України), *"чиновництво журує"* (Народний наступ. – №1. – С. 3.). Політики *"дають зуб"*, тобто гарантують виконання певної діяльності (Голос Батьківщини. – №8(40). – С. 2.). Ставлення політиків до людей на мові сленгу – це *"політичне свинство"* (Київський майдан. – №28(52). – С. 4.). Для політиків притаманні сленгізми на позначення з'ясування обставин конфлікту, обговорення спірних питань – *"розбірки"* (Сільські Вісті. –

Спеціальний випуск №107/1(18090/1). – С. 4.) та *"рубання"* – бійки (Народна опозиція. – С. 3.).

Кримінальні арготизми мають здатність блискавично проникати в політичну сферу громадян: спочатку ця лексика стає надбанням мови соціальних низів, а згодом завойовує позиції в міському розмовно-побутовому мовленні, проникає в мову преси. Тому досить поширеним явищем у політичній пресі є елементи арго, вживані політиками й реалізовані на сторінках друкованих видань. Дані лексеми перейшли з кримінального світу до мовлення політиків та журналістів. Представники політичних організацій або створюють нові слова – сленгізми, або надають нових значень словам зниженої мови. Таким чином, політична преса містить вирази кримінального середовища, перетворені на сленг. Якщо в кримінальному світі слово – *"банда"* – це стихійне злочинне угруповання, то в політичній сфері – це об'єднання політиків (Київський майдан. – №28(52). – С. 4.), *"бригадні"* – члени політичних організацій (Сільські Вісті. – Спеціальний випуск. – №107/1(18090/1). – С. 4.), *"знати порожняк"* означає брехати, говорити неправду (Народний наступ. – №1. – С. 3.).

На сторінках політичних видань часто трапляється найменування виправно – трудової установи – *"зона"* (Народний наступ. – №5. – С. 4.) та всі номінації, пов'язані з нею: *"нари"* – ліжко, постіль (Київський майдан. – №28(52). – С. 7.), *"ходка"*, що означає судимість, строк відбування покарання (Народний наступ. – №5. – С. 4.).

У політичних програмах міститься лексема *"зелений"* на позначення людини необізнаної, новачка (Товариш. – №101(995). – С. 6.), лексема *"кайф"* означає задоволення, насолоду, будь-які приємні емоції від чогось (Партія Зелених України), *"лапша"* – брехня, обман (Народное наступление. – №4. – С. 3.). *"Кидонуті"* означає обкрасти когось, не повернути борг (Сільські Вісті. – Спеціальний випуск №107/1(18090/1). – С. 3.). *"Мочить"* – бити, ударяти з великою силою (Волна. Молодежная газета ЛКСМУ №3(12). – С. 1.). *"Вичистити рахунок"* – викрасти гроші з картки (Товариш. – №101(995). – С. 9.). Вживаються лексеми на позначення людей, позбавлених моральних принципів, – *"відморозки"* (Народний наступ. – №7. – С. 3.).

Обов'язково в політичній пресі наявна грошова номінація: *"бакси"*, *"вічнозелені"* – долари, грошова одиниця США (Сільські вісті. – Спеціальний випуск. – №101/1(18084/1). – С. 3.). *"Блат"* – знайомство, протекція, підтримка (Сільські вісті. – Спеціальний випуск. – №107/1(18090/1). – С. 3.).

Рівень соціального життя пересічних громадян доречно засвідчують сленгізми: *"бомж"* – соціальне становище звичайних людей (Народний

наступ. – №5. – С. 4.), "*катма*", що означає відсутність чогось, наприклад гарних умов проживання (Сільські вісті. – Спеціальний випуск. – №107/1(18090/1). – С. 3.). І навпаки, вживаються лексеми на позначення статків іншої групи людства: "*олігархи*" (Так! Чернігівщина. – №25. – С. 2.), "*тягнути жили*", що означає багатіти (Сільські вісті. – Спеціальний випуск №101/1(18084/1). – С. 3.). Для характеристики життя політиків часто використовують сполучення слів: "*суперові особняки*", що означає найкращі (Народна довіра, 12.). Самі ж політики найвищого ступеня якості – це "*супер-пупер віп персони*" (Народний наступ. – №7. – С. 4.), "*крутий*" – який переходить межі норми в чомусь (Сільські вісті. – Спеціальний випуск. – №101/1(18084/1). – С. 4.).

Крім того, на сторінках преси політичної тематики з'являються слова, які зовсім не відповідають політичній атмосфері. Ці сленгізми перетворюють мовлення політиків на мовлення таких собі "*братків*" при владі. Наприклад, трапляються слова: "*відфутболити*" – відмовити (Товариш. – №101(995). – С. 8.), "*відмазки*" – відмовка, можливість ухилитися від чогось (Народний наступ. – №1. – С. 2.), словосполучення "*віддуватися за всіх*" означає відповідати за всіх (Сільські вісті. – Спеціальний випуск. – №107/1(18090/1). – С. 2.), "*втерти носа*" – зробити щось краще за інших (Народна опозиція. – С. 2.). Лексема "*закидати*" – означає підкидати ідею (Наша Україна. Народна самооборона), а "*закиди*" – повідомлення (Народний наступ. – С. 2.), "*звалити*" (Товариш. – №101(995). – С. 9.) або "*зробити ноги*" – втекти, здійснити втечу (Сільські Вісті. – Спеціальний випуск. – №107/1(18090/1). – С. 4.). Сленг "*капець*" – кінець, дуже погано (Всеукраїнське об'єднання Свобода. – №8. – С. 5.) та "*класно*" – дуже добре (Наша Україна. Народна самооборона). Крім того, у політичній пресі містяться лексеми: "*здерти шкіру*" – отримати щось (Сільські вісті. – №94(18077). – С. 4.); "*зливати інформацію*" – передати комусь певну інформацію (Народна довіра, 5.). "*Охолонутти*" – заспокоїтись (Київський майдан №28(52). – С. 4.), "*підстава*" – зроблена комусь навмисна неприємність (Народний наступ. – №5. – С. 4.), "*прибамбаси*" – додаткові, надлишкові, орнаментальні деталі, що надміру прикрашають і часто підвищують вартість чогось (Всеукраїнське об'єднання Свобода. – №9. – С. 4.); "*прикид*" – будь – який одяг (Свобода. – Спецвипуск. – №2. – С. 4.); "*прокол*" – невдача, помилка (Сільські вісті. – Спеціальний випуск. – №107/1(18090/1). – С. 1.); "*просотатись*" – пройти (Київський майдан. – №28(52). – С. 5.); "*просунутий*" – той, хто серйозно займається чимось, знає щось краще за інших, компетентний у своїй галузі (Інформаційний бюлетень Партія Зелених України №8).

Сторінки політичних видань містять комп'ютерний сленг. Велику популярність у комп'ютерному сленгу мають усічені слова. Це частково зумовлено енергійністю користувачів, їхнім прагненням укластися з повідомленням у можливо менший відрізок часу. Так, наприклад, лексема "*інет*" означає інтернет (Волна. Молодежня газета ЛКСМУ. – №3 (12). – С. 7.), а лексема "*хакер*" – програміст, який зламує програми (Товариш. – №101(995). – С. 9.). Комп'ютерний сленг наближає політичну періодику до молодіжної маси. Крім того, комп'ютерний сленг лунає з вуст політиків і з'являється на сторінках преси за ініціативою журналістів.

Передвиборні програми та політична періодика містить "номени прикладкового типу. До творення таких номенів традиційно залучаються іменники. Однак серед інноваційних номенів цього типу можна помітити нове явище – залучення до творення аббревіатур як означальних препозиційних компонентів" [6]. Наприклад, "*PR-технології*" (Народна довіра, 4.) або "*VIP-персони*" (Народний наступ. – №7. – С. 4.). "*Янки go home*" (Волна. Молодежня газета ЛКСМУ. – №3(12). – С. 4.). "Появу таких одиниць пов'язують зі словотвором, а саме з одним зі словотвірних способів – словоскладанням (як і зрощення-злиття). В основі такого бачення лежать всього два критерії: 1) слова як одиниці творення і 2) операції з цими словами – складання" [6].

На сторінках політичної періодики можна зустріти сленг зі світу шоу-бізнесу. Так, кожна політична партія прагне бути (мовою сленгу музикантів) "*розкрученою*", тобто бути популярною. Серед суб'єктів виборчого процесу є кілька добре відомих і, як кажуть, "*розкручених*" політичних сил, тобто добре відомих (Так! Чернігівщина. – №23. – С. 1.).

У політичних програмах та політичній інформації значне місце посідають військові теми. Так, з армійського жаргону слово "*прапор*" – означає прапорщик (Волна. Молодежня газета ЛКСМУ. – №3(12). – С. 7.)

У створенні політичної інформації беруть участь (жаргоном письменників) "*шакалы пера*" (Киевский вестник. Всеукраинская утренняя газета. – С. 1.).

На сторінках політичної періодики досить часто трапляються проблеми, пов'язані з наркоманією. Деякі політичні організації пропагують здоровий спосіб життя і в такий спосіб засуджують людей, які вживають наркотичні речовини: це, наприклад, пристрій для куріння наркотичної речовини – "*бульбулятор*" (Партія Зелених України), а також різноманітні номінації на позначення наркотичних речовин: "*винт*", "*ширка*" (Партія Зелених України). Прикладом переосмислення є лексема "*первитин*" – саморобний наркотик, психостимулятор, що вживається як наркотичний

препарат для ін'єкції "*теорії*" (Всеукраїнське об'єднання Свобода. – №9. – С. 6.). Номінації з жаргону наркоманів перейшли до мовлення політиків та журналістів, але зі своїм значенням. Лексема "*ломка*" в наркотичній сфері означає болісні відчуття, страждання без прийому наркотику, а у політичній сфері існує словосполучення "*ломка свідомості*" – болісні відчуття, страждання через певну політичну діяльність (Товариш. – №101(995). – С. 6.).

Отже, політичний сленг активно поповнюється за допомогою жаргону наркоманів. Ось декілька прикладів жаргонізованої розмовної мови, яку використовують у своєму вжитку політики або журналісти з метою донести до читача певний рівень інформації. Так, наприклад, сленг "*ширнуться*" – означає зробити ін'єкцію наркотику, а на політичному сленгу – змінити свої напрямки в боротьбі (Еженедельник Земля 2000. – №12. – С. 3.). Слово-сленг "*ділки*" в наркотичній сфері означає продавець наркотиків, а в політичній словосполучення "*ділки влади*" – це політики (Народний наступ. – №7. – С. 1.).

Стиль публіцистики зазнав відчутних змін під впливом суспільно-політичних чинників. Поява сленгових утворень на сторінках політичних видань зумовлена двома основними джерелами. По-перше, сленгізми вживають журналісти, щоб показати непрофесійність, невихованість деяких членів політичних організацій. Крім того, за допомогою сленгу автор статті може відразу висловити своє ставлення, не звертаючись до допоміжних засобів, адже сленгізми оживляють газетно-публіцистичний текст, виразніше й жвавіше окреслюють висловлену думку. Ще одна причина – зробити публікацію живою, цікавою, створити яскравий вислів, який запам'ятається, щоб передати колорит та особливості, притаманні певній політичній темі. Крім того, вживання жаргону створює інтимно-фамільярний, іронічно-гротескний стиль, але його засилля заперечує саму тему матеріалу – політичну.

Отже, журналісти нерідко для своїх творів обирають насамперед лексику розмовної мови, бо вона має великий потенціал виражальних засобів, дає необхідний експресивний ефект, робить текст конструктивним. У сучасному політичному дискурсі вживаються слова майже з усіх шарів зниженої лексики. Сленг використовують багато молодих авторів публіцистичних текстів. Таким чином вони хочуть наблизити читача до теми, щоб бути ближче до народу, щоб пересічний громадянин сприймав подану інформацію. Адже сленгізми є засобом спілкування найрізноманітніших прошарків населення, найактивнішим з яких є молодь. Більша частина молоді використовує читання політичної преси як своєрідну ком-

пенсацію дефіциту міжособистісних контактів або як засіб відмежування від дорослих.

По-друге, сленгову лексику використовують у мовленні політики. Вони розробили власну термінологію, яка дозволяє швидко й точно виражати думки із мінімальною затратою часу, або використовують слова, властиві іншим прошаркам чи групам населення, надаючи словам власного політичного значення.

Цю групу людей об'єднують спільні політичні інтереси, тому вона має свій особливий тип мовлення, який реалізується в сленгових новоутвореннях і притаманна лише групі. Крім того, сленг створює певний емоційно-психологічний тонус читача, пов'язаного з певним настроєм (переживання чи байдужість), схвалення, захоплення чи осуд. Сленг є засобом денационалізації пострадянського суспільства. Відчуження мас від національної культури в професійній іпостасі відбувається через подальшу дискредитацію всього українського в усіх сферах життя суспільства, що, у свою чергу, спричиняє подальше укорінення комплексу меншовартості з таким основним його наслідком, як утрата людської гідності.

Література

1. Словник жаргону злочинців / Упорядкування, передмова О.І.Поповченка. – ТОВ "Оберіг", 1996. – 144 с.
2. Словник сучасного українського сленгу / Упорядн. Т.М.Кондратюк. – Харків: Фоліо, 2006. – 350 с.
3. Ставицька Л.О. Українська жаргонна лексика як об'єкт вивчення соціолінгвістики // Вивчаємо українську мову та літературу. – №13(17). – С. 2–7.
4. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. – К.: Критика, 2005. – 464 с.
5. Ставицька Л. Український жаргон. Словник. – К., 2005. – 496 с.
6. Нелюба А.М. Осново- і словоскладання в контексті словотвірної номінації // Ел. ресурс: http://www.philology.univer.kharkov.ua/Nauka_files/naukovi_konferencii/naukovi_konferencii.files/dopovidi/neluba.htm